

ความสัมพันธ์ระหว่างการเติบโตและความไม่เท่าเทียมทางรายได้:
ผลกระทบของการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างภาคการผลิต
กรณีศึกษาประเทศไทย

โดย

ชิวิน สันธิ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ. 2556

ความสัมพันธ์ระหว่างการเติบโตและความไม่เท่าเทียมทางรายได้:
ผลกระทบของการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างภาคการผลิต
กรณีศึกษาประเทศไทย

โดย

ชิวิน สันติ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2556

Growth and Inequality Relationship: the Effect of Labor Shift across
Production Sector in Thailand

By

Mr. Cheewin Santhi

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Economics

Faculty of Economic

Thammasat University

2013

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะเศรษฐศาสตร์

วิทยานิพนธ์

ของ

นายชิวิน สันธิ

เรื่อง

ความสัมพันธ์ระหว่างการเติบโตและความไม่เท่าเทียมทางรายได้: ผลกระทบของการเคลื่อนย้าย
แรงงานระหว่างภาคการผลิต กรณีศึกษาประเทศไทย

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต

เมื่อ วันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2557

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ดร. วรณวิภางค์ มานะโชติพงษ์)

กรรมการสอบและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(ดร.อนันต์ ภาวสุทธิไพศิฐ)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร. อิศรา ศานติศาสน์)

คณบดี

(ศาสตราจารย์ ดร.สกนธ์ วรรณวิวัฒนา)

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเติบโตและความไม่เทียมทางรายได้เพื่อระบุคุณลักษณะที่เชื่อมโยงการเติบโตและความไม่เท่าเทียมทางรายได้ในประเทศไทย โดยอาศัยข้อมูลในระดับจุลภาคระหว่างปี พ.ศ. 2539-2552 โดยแบ่งช่วงเวลาศึกษาออกเป็นช่วงคาบเกี่ยวกับวิกฤตเศรษฐกิจ (พ.ศ. 2539-2545) และช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจ (พ.ศ. 2545-2552) ด้วยวิธีการวิเคราะห์แยกองค์ประกอบระหว่างช่วงเวลา (Intertemporal Decomposition) ผ่านปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการเติบโตและความไม่เท่าเทียมทางรายได้ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานะทางเศรษฐกิจสังคมครัวเรือน การเป็นหนี้ของครัวเรือน เขตที่อยู่อาศัย และสาขาการผลิต

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจและความไม่เท่าเทียมทางรายได้มีจุดเริ่มต้นมาจากงานศึกษาของ Kuznets (1955) หรือที่เป็นที่รู้จักในชื่อ “Kuznets’ inverted U-shape Hypothesis” Kuznets เสนอว่าความไม่เท่าเทียมทางรายได้จะเพิ่มขึ้นในช่วงแรกของการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เนื่องจากแรงงานจะเคลื่อนย้ายจากภาคการผลิตรายได้ต่ำไปสู่ภาคการผลิตที่มีรายได้สูง เมื่อรายได้ต่อหัวเพิ่มขึ้นถึงระดับหนึ่งแล้ว รายได้เฉลี่ยของทั้ง 2 ภาคการผลิตจะมีความใกล้เคียงกันมากขึ้น และความไม่เท่าเทียมทางรายได้จะมีแนวโน้มลดลง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเติบโตและความไม่เท่าเทียมทางรายได้ โดยใช้ข้อมูลในระดับจุลภาคของประเทศไทยถูกนำมาศึกษาก่อนหน้านี้ในงานของ Jeong (2008) โดยศึกษาในช่วง พ.ศ. 2519-2539 ผลการศึกษายืนยันสมมุติฐานของ Kuznets โดยพบว่าการเติบโตและความไม่เท่าเทียมทางรายได้มีความสัมพันธ์กันผ่านปัจจัยด้านการศึกษา สถานะทางเศรษฐกิจสังคม และความสัมพันธ์กับสถาบันการเงินที่เป็นทางการ สอดคล้องกับผลการศึกษางานศึกษาชิ้นนี้ โดยยังพบว่าการเติบโตและความไม่เท่าเทียมทางรายได้ในประเทศไทยยังคงมีความสัมพันธ์ผ่านปัจจัยดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

ข้อค้นพบดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าระบบเศรษฐกิจอาจไม่จำเป็นต้องเลือกระหว่างการเติบโตหรือความเท่าเทียมทางรายได้เพียงอย่างเดียว (No Trade Off Between Growth and Inequality) โดยสามารถมีอัตราการเติบโตที่สูงพร้อมๆ กับการลดความไม่เท่าเทียมได้ หากมีการส่งเสริมให้ประชากรมีระดับการศึกษาสูงขึ้น มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เป็นทางการ และการเลื่อนสถานะทางเศรษฐกิจสังคมเป็นไปอย่างมีพลวัต

อย่างไรก็ตาม การศึกษาการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างภาคการผลิต ซึ่งเป็นคำอธิบายหลักของสมมุติฐานของ Kuznets ที่แรงงานจะเคลื่อนย้ายจากภาคการผลิตที่มีรายได้ต่ำ

ไปสู่รายได้สูงขึ้น นำไปสู่การเติบโตทางเศรษฐกิจ และความไม่เท่าเทียมที่เพิ่มขึ้นในช่วงแรกและลดลงในช่วงเวลาต่อมา ผลการศึกษาโดยใช้คุณลักษณะของสมาชิกในครัวเรือนผู้มีรายได้จากการทำงานกลับให้ผลลัพธ์ที่แตกต่างออกไป

โดยพบว่าการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างภาคการผลิตยังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลทำให้ความไม่เท่าเทียมสูงขึ้น เนื่องจากการเคลื่อนย้ายสู่ภาคบริการเป็นหลักซึ่งเป็นภาคการผลิตที่มีความไม่เท่าเทียมทางรายได้ในระดับสูง หากแรงงานยังคงเคลื่อนย้ายสู่ภาคบริการอย่างต่อเนื่อง อาจส่งผลทำให้ความไม่เท่าเทียมทางรายได้จะสูงขึ้นในอนาคต และอาจนำมาสู่ความไม่เท่าเทียมในเชิงโครงสร้างที่รุนแรงยิ่งขึ้น